

הרב גבריאל ציננער

רב ומח"ס נטעי גבריאל

עוד בענין פאה נכרית

כבוד מערכת הנכבדה!

ראיתי הקובץ אור ישראל גליון ל"ו, במאמרו של הגאון רבי גבריאל ציננער שליט"א שביאר באריכות מנהגן של בנות ישראל מאז ומקדם לחבוש בפאה נכרית, והביא שכן פסק הגה"צ מפאפא זצ"ל שהורה לאחד שלא לחבוש כיסוי על הפאה אם זה נגד רצון אמו, ומדמה הדבר להמובא בשו"ת ערוה"ב באחד שהוריו אמרו לך שלא ילך למקוה קר שיש לציית להם, מכיון שדבר שהוא רק חומרא צריך לשמוע להוריו עכ"ד.

ואם כי הגאון רב גובריה, אכן לענ"ד יש לחלק שהרי להאוסרים פאה נכרית, הרי אסור מדינא, וא"כ אין לציית להוריו נגד התורה.

ב. ומה שכתב הגאון שליט"א שאין חילוק בין פאה של טבעי או של סינטעטי אם נעשו באופן צניעות, אני בעני לא הבנתי, דהלא כמה פוסקים דעתם לאסור פאה נכרית מדין שער מגולה, וא"כ יש חילוק גדול ביניהם שרק שער טבעי אסור. בברכה שתזכו ללכת מחיל אל חיל ולהגדיל תורה ולהאדירה.

חיים קויפמן, בני ברק

* * *

מאהבה (שהיה תלמידו ובית דינו של בעל הנודע ביהודה) ח"א סי' מ"ח, וז"ל ידע מעלתו מה שהנשים מקילין בפאה נכרית מגולה, אין זה דבר חדש אלא כבר היה לעולמים, כן נראה מפשט לשון הש"ג במסכת שבת ומסכת נזיר, שכבר נהגו להקל משנים קדמוניות טרם אשר השלטי גבורים מצא להם ההיתר. ובא זה ולימד זכות על הנשים צדקניות שבאותו הדור על פי ראיותיו. וכן נכון הדבר לעשות וללמד זכות על נשים כשרות, ובפרט בדורות הראשונים אשר מסרו נפשם על קדושת השם, ואילו היו בכלל עוברות על דת יהודית, גדולי הדור לא החרישו ושרים לא היו עוצרים במילים ובשוטים, שלא תהיינה עוברות על דת עכ"ד.

תשובה: קבלתי מכתבו בהערות על מאמרי בדין פיאה נכרית אשר הבאתי בקובץ אור ישראל גליון ל"ו, בשם מו"ר מפאפא זצ"ל שהורה שיש לבנו לצוות לאמו שאינה מסכמת לכלתה שילך בכיסוי על הפאה נכרית, והעיר דקיי"ל שהיכא שיש חשש איסור אין לציית להוריו וה"נ מכיון דיש הרבה פוסקים שאסורה ללכת בפאה נכרית שאין לציית לאמו עיי"ש.

הנה כפי שהבאתי בתשובה שיטת רוב גדולי הפוסקים אשר מפיהן אנו חיים שדעתם בהחלט שמותר לילך בפאה נכרית מגולה כשיטת השלטי גבורים ושכן נתפשט המנהג במשך כמה דורות אצל בנות ישראל הכשרים, וראה מה שכתב בשו"ת תשובה

נוהג מצות כיבוד אב ואם כמ"ש רמב"ן והרשב"א יבמות דף ו' ע"א, שו"ת מהרי"ק שורש קס"ו, רמ"א יו"ד סי' ר"מ סכ"ה, שו"ת מהר"ם מלובלין סי' קל"ו, שו"ת אגודת אזוב סי' ט"ז, שו"ת מהרש"ם ח"א סי' ק"א, שו"ת תירוש ויצהר סי' ע"ב, הגרי"פ פרלא בפירושו על ספר המצות לרס"ג ח"א עמוד ק"ג, שו"ת מהרש"ג ח"א או"ח סי' נ"ב, שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' נ"ה, שו"ת באר משה ח"א סי' ס"א, שו"ת חלק"י ח"ג סי' ק"ל ושו"ת דברי יציב יו"ד ח"ב סי' קכ"ה.

וא"כ מדינא כשהולכת עם פאה נכרית כשעשוי באופן צניעות מותר לכתחלה וא"כ אין להחמיר נגד הוריו, ועוד שגם אם תלך בכיסוי על השייטעל לא יועיל לשיטת רוב המחמירים, ומכיון שלא יועיל המחמיר אין לו להתנהג נגד רצון אמו.

וכע"ז כתב בהליכות שלמה להגרשז"א הל' תפלה עמוד נ"ה אות צ"ה, שאירע פעם שראה אב ובנו הולכים ברחוב ביום השבת, כשהאב נושא ספסל ובנו צועד לצדו ואינו נושא כלום, וכאב לבו על הדבר מאד, ובהזדמנות הראשונה דיבר על כך בסערת רוח בלימוד הישיבה, היאך משום חומרא בהלכות עירוב מזלזלים כל כך במצות כיבוד אב, ובפרט שהרי מסתברא כהחזו"א סי' ק"ז סק"ה ו' שדעתו נוטה דבזה"ז כמעט שאין לנו רה"ר דאורייתא, ולענין זה יש לסמוך על כך עכ"ד.

ועוד דשיטת הפוסקים המחמירים הוא או בשביל חשש מראית העין או משום שהם משער המת שאסור בהנאה או משום הרהור או משום דת יהודית או משום חוקות הגוים, וא"כ בזמננו שנתפשט שבנות

ובאמת כבר מבואר כדברי שו"ת ערוגת הבשם, בשער המצות לרבינו רבי חיים וויטאל פרשת כי תצא בד"ה ענין הטבילה שהאריז"ל ביטל הטבילה בגלל גזירת אמו שגזרה עליו שלא יטבול במקוה בחורף. וכ"כ בספר חסידים סי' ש"מ והובא בהגהות בית לחם יהודה יו"ד סי' ר"מ שמי שאביו מצטער שעל שבנו מתענה תענית יא"צ וכדומה לא יתענה עיי"ש, וכ"כ ברכ"י סי' ר"מ לענין אמירת קדיש עיי"ש. וה"נ כיון שאמו רגילה מבית אמה שהיה בית יראי השם לחבוש בפאה נכרית ואין רצונה לפגוע במסורת הבית הזה וכן ידעתי גם מבית צדיקים, לכן יש לבנו לציית לאמו.

ויש לדמות לדברי שו"ת משיבת נפש (להגאון מפאלצק) ח"א סי' ט"ז, באם אב יכול למחות בבנו שנוהג בחומרא בזה כגון לאכול מאכל מחשש חדש באשר יש לו צער על עינוי נפש בנו, והעלה דודאי אם הבן רוצה לנהוג כן אין צריך לשמוע לאביו, אבל אם ירצה הבן לעשות נייחא לאביו והפקת רצונו עכ"פ צריך להתיר לו ההנהגה שהוא כמו נדר ואם מתיר לו פשיטא דמותר כמו כל עולם שאין נוהגין בחומרא זו, ועוד מוסיף עלה וכותב וז"ל דלפי שביררנו בספרי שם חדש (בס' אלף המגן סי' תפ"ט) היתירים ברורים ונכונים לאמיתה של תורה מכונים, א"כ ודאי מצוה לשמוע לדברי אביו ומקבל שכר על זה, ויש לו להתיר ההנהגה ולשמוע לקול אביו עיי"ש. ודון מניה לנ"ד.

ובעצם יסוד דברי הערוה"ב לציית להוריו שלא לילך למקוה קר בחורף יש הרבה חולקים ותליא במחלוקת הראשונים והפוסקים שדבר שאין בו הנאה להוריו אין

וכ"כ מרכבת המשנה אה"ע סי' קט"ו סק"ד, דברי חמודות (לבעל תוי"ט) ברכות פ"ג סי' ל"ז אות קי"ט להתיר פאה נכרית, וראה בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' שמ"ט שדן בפאה נכרית לענין שער ממת האסור בהנאה עיי"ש, ולא הזכיר כלל שיטת האולסרים פאה נכרית ובפרט שכן גם דעת רבו הח"ס לאסור, ועוד שידוע שהח"ס מעולם לא זו מפסקי הרמ"א ורמ"א סי' ע"ה התיר ללכת בפאה נכרית, א"ו שהח"ס אמר הנהגה זה לזרעו ולא לאסור על כלל ישראל.

וכ"כ הגרשז"א במכתבו בספר ועלהו לא יבול ח"א עמוד שי"ד לא למחות בהנהגים להקל כהמ"ב במקום ששומרי תורה ומצות נוהגים להקל עיי"ש, וכן עמא דבר.

ולמעשה רוב נשותיהם של גדולי ישראל במאה שנים אחרונים הלכו בפאה נכרית וא"כ אין להרעיש על המקילים.

עוד קבלתי מכתב מחכ"א שהעיר שהח"ס אוסר פאה נכרית לכן על בית תלמידי תלמידיו לנהוג כן, הנה אם כי אין לי טעם מספיק למה לא נתפשט במשפחתו הנהגה זו, אך כיון דקיי"ל מעשה רב, ונתברר לי היטב שכמעט כל משפחת הכתב סופר וצאצאיו אחריו שהיו גדולי ישראל והלכו בעקבותיו בכל צעד ושעל ובענין זה לא נהגו כדבריו בודאי יש להם טעם אפי' לא ידענו המקור בכל אופן כך נוהגין.

והעיד בתה של הגה"צ יוסף יונה מאונדארף זצ"ל בשם אביה שבדור אחר הח"ס התחילו בנות ישראל ללכת בשייטל שמחמת שראו גדולי ישראל דאז, שתקנתם זו קלקלתן שהדבר גרם שהתחילו ללכת

ישראל הכשרים הולכים בפאה נכרית אבל הקלי דעת וכ"ש נכריות אינם הולכות רק בגילוי שערות ממש, ל"ש כל החששים.

ומה שהביא רשימות של כמה גדולים שאסרו, טעם של רובם לא שייך בזמננו. ועוד דז"ל צוואת היעב"ץ (בהגהותיו כת"י לסידורו הנדמ"ח שנת תשכ"ו ח"ב עמוד ק"ב) ואתם בני יצ"ו זרעי ותזרע זרעי עד עולם הנני מצוה בזה עליכם ועל דורותיהם אחריכם חק עולם ולא יעבור בל יעלה על ראשכם כובע לבד בעל שלש זוויות וכו' וכן פאה נכרית (פרו"ק) יהא אסור לכם בין זכרים (הלא ישימו על לבם כשמשימים אותה על התפילין יבושו ויכלמו) בין נקבות וככה כל מה שהזהרתי כאן ממלבושי נכרים תמנעו ותשמרו בנפשותיכם אצ"ל מגלוח פאת הראש והזקן כו' וכל מי מי"ח שיעבור על דברי צוואתי ואזהרתי זאת לא יקרא שמי עליו בסודם אל תבוא נפשי ובקהלם לא תחד כבודי ובשם ישראל לא יכנה עוד זאת כו'.

וכ"כ בתשובות מהר"ץ חיות סי' נ"ג, נדון אשר שאלני הנהו נשי דידן אשר חדשים מקרוב באו שהנהיגו לקשט את ראשם בפאה נכרית (שייטעל) הנה ידע רו"מ כי מחלוקת ישנה היא בין גדולי הפוסקים מובא בבאר שבע סי' ח"י שהביא דברי הרב שלטי הגבורים וכו' המג"א כו' עיין או"ח סי' ע"ה כו' אין ראייה כו' אבל כוונתו כו' ובכל זאת כיון שכבר נהגו במדינתנו להיות נזהרים בפאה זו ובימי ילדותי לא שמעתי שינהגו קולא בזה בכל תפוצות ישראל במדינת פולין רק חדשים לבקרים באו אשר הרבה פרצו הגדרות וראוי להוכיחם ולהחזירן למנהגם הקודם עכ"ל.

בח"ד סי' פ"ו שהעיקר שאפי' אם תלך במטפחת לבד לא יועיל רק העיקר נלענ"ד לפי מה שאני נזכר בא"מ הצדקית נ"ע שהיתה מקפדת להיות סבכה (מ"ש האר הויב) על ראשה כמ"ש בגמ' דבל"ז הוה גילוי הראש ממש ושוב בין מטפחת בין שאר הויבען וכיו"ב הי' על הסבכה למעלה ממנה עיי"ש. ובאמת מקורו בשו"ת ח"ס או"ח סי' ל"ו שכתב שמלבד המטפחת בעינן גם כובע על ראשה עיי"ש.

מבואר שהעיקר התקנה להיות כיסוי על הראש ועליה תלבש הפאה אבל ללכת בפאה נכרית גלויה לא אסר מעולם ומביא שכן הלך אמו הצדקת ז"ל עיי"ש. ושמעתי מזקני ת"ח הטעם שציוו לחבוש שני כיסויות מפני שנתפשט באונגארין בין המון לילך בבי האר בין פדחת לאוזן כמ"ש המג"א סי' ע"ה בשם מהר"ם אלשקר והי' חשש שיגלה שערות שלה לכן תקנו לכסות ראשה בכיסוי שבכה כעין מטפחת ועליה תשים פאה נכרית כדי שלא יתראה השערות כלל עכ"ד. וא"כ בזמננו שפאה נכרית עשו באופן שמכסה את כל הראש והשערות א"כ אין שום איסור גם בפאה מגולה.

סיפר לי איש מהימן שבא חתן לפני הגה"צ מצעהלים זצ"ל לשאלו האם לבקש מהכלה שלא תחבוש פאה נכרית, וענהו מאחר שנתפשט במדינה זו שגם נשות היראים חובשות פאה אין לדרוש ממנה זאת ואין זו חסרון ביר"ש שלה עכ"ד.

וכן שמעתי מנכדי הגה"ק רבי טוביה משענדשוב ז"ל שאם כי נהוג בבית משפחתו בהיותו בגאליציא שלא לחבוש פאה נכרית עכ"ז כשבא למדינת אמעריקא הסכים לבנות משפחתו ללכת בפאה.

בשערות ראשם רח"ל, לכן הנהיגו לילך בפאה נכרית עכ"ד, לכן אנו מוצאים שבימי הכ"ס ומהר"ם שיק לא הקפידו על חבישת פאה נכרית.

וכתב לי הגאון רבי יעקב יצחק ניימאן שליט"א אב"ד חסידי בעלזא מאנטריאל, הנה המעיין הן בצוואת מרן ח"ס וכן ערוגת הבושם בהכנה דרבה שכתבו בלשון "ואפילו פאה נכרית אני אוסר עליכם. ואפשר לומר זאת שהוא מדבר אל בניו ועליהם שייך הציוו אבל לא על הנכדות, כי באמת הי' צריך לכתוב אני אוסר "עליהן" בלשון נקיבה עכ"ד. וידעתי מגדולים נכדי הח"ס ובעל ערוגת הבושם מחוסט גם שאסרו פאה נכרית אפ"ה צאצאיהם הקילו בזה סיבת הדבר מפני כבוד הוריהן שהיו רבנים ות"ח ולא נהגו במקומם כך וד"ל.

ומי לנו גדול מבעל לבושי מרדכי שהי' מגדולי הדור באונגארין בין בהוראה ובין בצידקות וכתב ביו"ד ח"ב סי' קס"ח להשיב להשואל שראיתי מתלהב ברב צדקתו להרעיש ולמחות ביד רמה על דבר הנשים המתלבש בפאה נכרית (שייטלין) ומביא עד"ז להקת נביאים אחרונים שמחמירים מאוד בדבר וחולקים ע"ד מג"א סי' ע"ה וכדברי באר שבע ועי' בת' מהרי"א כיו"ב עיקר טעמיה דעי"כ באים לידי פריעת ראש ממש וכו'. וידעתי ונהירנא מא"מ הצדקת נ"ע היתה מאד מקפדת על המצנפת התחתון מ"ש אונטערהויב וכמדומה שהיה לה שני אונטערהויבען ולענ"ד זה העיקר בכל מה שמכסות ראשה יהי' על אונטערהויב הנ"ל. וסיים ועל דרך זה ודאי יש להזהיר באזהרה אחר אזהרה כהנ"ל עיי"ש, וכ"כ

מטעם דת יהודית או הרהור או משום מראית העין, ורק השאילת יעב"ץ ומור וקציעה סי' ע"ה העיר כן דפאה נכרית דינו כשער האשה והוי ערוה עיי"ש, אכן המעיין ביעב"ץ שם דעתו גם בתולה אסורה לילך בגילוי שער רק יש חילוק שנשואה צריכה לילך בכיסוי צעיף אבל בתולה א"צ ללכת רק במטפחת עיי"ש. ומכיון שלא נתקבל כלל דבריו א"כ מוכח שלהלכה אין בפאה נכרית ערוה כלל. וכן דברתי במשך השנים עם כמה גדולים בין באה"ק ובין בחו"ל ודעתם כן.

והנה בשו"ת דברי חיים יו"ד סי' ל' כתב וז"ל כפי ששמעתי לא נמצאו בכל מדינות אשכנז שום אשה חשובה לילך בשערות ולפיאה נכרית רק איזה מקלי העם פחותי העם עיי"ש. אכן פלא שתשובה מאהבה הנ"ל העיד שמה הנשים מקילין אין זה דבר חדש אלא כבר היו לעולמים וכבר נהגו להקל משנים קדמוניות עיי"ש. ונראה שבמקומות חלוקות שבמקומות שלא נתפשט ההיתר ההולך הוי בגדר פרצה וכ"כ באג"ק חט"ז עמוד ש"ל אבל במקומות שנתפשט בין הנשים יראות שהולכות בהן ליכא חשש כלל. וכן מתבאר מפמ"ג א"א סק"ה ומגן גיבורים סי' ע"ה סק"ג, וכמו שאיתא בשו"ע יו"ד סי' רצ"ח סי' שחז"ל אסרו מפני מראית העין משי עם צמר לפי שדומה לפשתים והאיכא משי מצוי בינינו והכל מכירים בו לפיכך אין בו משום מראית העין ומותר עם הצמר ועם הפשתן ע"כ, וא"כ בנ"ד כאשר נתפשט בנשים כשרות ללכת בפיאה נכרית הכל יודעים שהוא פאה נכרית ולא שערות שלה.

ומה שכתב מעכ"ת להעיר על דברינו שכתבתי שאין חילוק בין שער טבעי לשער סנטתית דשער טבעי אסור לכמה פוסקים מדין שער באשה ערוה משא"כ כשאינו טבעי ע"כ. וכעת מצאתי שכ"כ ג"כ בשו"ת תשורת ש"י ח"א סי' ק"ע אודות נשים הצנועות ונוהגין סלסול בעצמן שלא ליתן על ראשן פאה נכרית אם מותרין בקונטס האר שייטיל העשוי מאיזה צומח בארץ לא משער רק דומה ממש לשער. השיב דלע"ד פאה נכרית אינו סלסול אלא מדינא אסור אף דנחלקו הפוסקים בזה תמהני שכולם לא הביאו ירושלמי בפי המדיר ופירשו הערוך דהיינו פאה נכרית והרי דאסור פאה נכרית במבוי משום דת יהודית ומאן ספין לחלוק על הירושלמי בדבר שאינו מוכח ההיתר מש"ס בבלי וכיון דאיסור פאה נכרית משום פריצות דמדמין עצמן לנכריות ממילא יש בה משום פריצות ודת יהודית אם לא ניכר שאינן שערות אף דמשום מראית עין ליכא אם כל נשי העיר עושין כן, ועוד כיון דפריעת ראש בשערות ממש הוא איסור דאורייתא יש לחוש למראית עין משום אורחים דעוברים ושבים. אח"כ ראיתי בישועות יעקב לאהע"ז כו' פריצותא מיהו הוי כו' ואם כן היינו טעמא ממש יש בהאר שייטל אף דאינן מן שערות דמ"מ נראות כשערות ממש ואין ניכר שאינה הולכת פרועת ראש עיי"ש. וא"כ לשיטת הד"ח ותשורת ש"י גם שער סינטעטי ג"כ יש לאסור. וכ"כ שו"ת תורת יקותיאל תנינא סי' ט'.

האמת אגיד שחפשתי בכל הפוסקים החל מראש האוסרים הוא בעל שו"ת באר שבע, שלא אסרו פאה נכרית מדין שער באשה ערוה, אלא רק מטעם פריצות או

ונעשה הלכה קבועה וכו', אם כן איסור גמור הוא ויש לחוש לרבוצת האלה האמור בזוהר הנ"ל, ומי שחפץ בברכה ירחיק ממנו. וכ"כ הצמח צדק בשלשה מקומות בשו"ת אה"ע סי' קל"ט, ושער המלואים שו"ת סי' מ"ה ובחי' על מס' ברכות פ"ג מ"ה, לחלוק בתוקף על הוראת המהר"ם אלשקר, ואחרי שסתר כל ראיותיו הביא ראיות מהש"ס והראשונים לאסור, ומסיק דאף לגלות קצת שערן זהו איסור גמור. וכ"כ בתשו' מהר"ץ חיות סי' נ"ג שהמהר"ם אלשקר הפריז על המדה להקל.

וראה בשדי חמד אסיפת דינים מערכת ד' אות א' שכתב בחומרא נגד אלה הרוצים להסתמך על הוראתו של המהר"ם אלשקר ולגלות שער הצדעים, אחרי שהוראתו נסתרה ע"י הגאונים החתם סופר והצמח צדק ואסרו באיסור גמור כל גילוי שהוא. ועוד שבספר פרדס הבינה סי' י"א ושו"ת להורות נתן ח"ה עמוד ק"פ הוכיח שהמהר"ם אלשקר בעצמו לא התיר לגלות שערות הצדעים אלא כשהאשה נמצאת בביתה, וכאשר כן מוכח באמת בהדיא מתוך תשובתו אבל לגלות אפילו מקצת שער במקום שרבים מצויים לא התיר אדם מעולם עיי"ש.

והנה בימים ההם היו נהוגים ללבוש צעיף ועליהן המטפחת שני כיסויים או בכמה מקומות שנשים גילחו את שערות ראשן ובימינו אין הדבר נהוג בכמה קהלות ישראל לכן יש מעלה לחבוש פאה המכסה את כל השערות.

אך על זה צריכה ליזהר ולהעיר אחרים על כך כדברי התרגום יונתן בן עוזיאל בתרגום פסוק ישעיה ג' ט"ז שחרב בית המדרש בשביל שנשים הלכו בפאה נכרית

וגם הכל מכירין בה שהוא פאה נכרית כמ"ש בשו"ת אגרות משה אה"ע ח"ב סי' י"ב. דאצל אנשים גם שאינם ניכר כ"כ שבין כך ובין כך אינם מסתלכים אבל לנשים אחרות המביטות מכירות היטב שזה פאה נכרית עיי"ש. לכן במאה שנים האחרונים נתפשט בבנות ישראל לילך בפאה נכרית גם נשותיהם של גדולים ות"ח אין כאן חשש משום חוקת הגוים ומראית העין וא"כ אין בזה מחלוקת הפוסקים.

ועוד יש מעלה בחבישת השייטעל שהרי בכיסוי מטפחת מצוי שחלק השער מגולה וכבר נתבאר בפוסקים לאסור כלל, ולא כדברי מהר"ם אלשקר סי' ל"ה שכתב להצדיק מנהג הנשים ברוב תפוצות הגולה שתחת יד ישמעאל שהאשה קולעת כל שערה ומשיירת שער הצדעים (דבר מעוט בין אזניה לפדחתה כנגד צדעתה) יורד על פניה, וכתב להתיר זה עפ"י הגמרא. ולפי הבנת רבותינו הפוסקים הבאים אחריו נהגו כן אף בשעת יציאתן חוץ לביתם. אולם כל רבותינו הפוסקים שהביאו דבריו לא הסכימו על ידו להתיר ולגלות אף לא את שער הצדעים וכמ"ש המג"א סי' ע"ה סק"ד אחרי שהביא דברי מהר"ם אלשקר כתב אבל בזוהר נשא עמוד רל"ט החמיר מאד שלא יראה שום שער מאשה וכן ראוי לנהוג.

וכ"כ ח"ס או"ח סי' ל"ו שראיית המהר"ם אלשקר להתיר מהגמרא לגלות שער הצדעים אינה מוכרחת אלא לפי פירוש אחד, ולמעשה אמותנו לא יצאו ונזהרו מאוד וחשו לדברי הזוהר שלא לגלות שום שער והקפידו על זה מאד וכו', וכיון שתפסו המנהג כהזוהר, על זה כתב מהר"א שטיין מנהג עוקר הלכה

להזהר מדבר שהורה בו חכם, נהי דבעת
הנישואין לא היה מתנהג עדיין בפרישות
רק כשאר ת"ח, לא מצי' למטען לא
קבלית עלואי שתהיה חסיד ופרוש, אלא
אמרינן כיון שנשאת לבחור רגיל הוא זה
שעתיד להיות פרוש וחסיד, וזקני ת"ח כל
זמן שמזקינין וכו' שבת דף קנ"ב ע"א,
וכשם שאמרו אשרי לנשותיהן של אלדד
ומידד שזכו לנבואה, ה"ה כל מדרגה
ומעלה בעבודת השם שמחה היא לאשתו,
ע"כ והו"ד בפת"ש סי' קפ"ח סק"ב.

ויש מדקדקים שנהגו לחבוש חתיכה
משי או שער מפאה נכרית על המצח לנוי
דזה אפשר דלכו"ע מותר כמ"ש שו"ת
תשובה מאהבה סי' מ"ח והובא להלכה בלב
העברי על צוואת הח"ס דרק כשמונח על
מקום השערות החמירו בפאה נכרית ולא
על המצח, ואפשר דזה מותר גם לשיטת
הדברי חיים.

באופן בולט ובאופן פרוץ שלא למשוך
עיני האנשים. וכן מו"ר מפאפא זצ"ל הי'
נוהג כסדר בדרשותיו לעורר נגד הפירצה
של פיאות הנכריות הארוכות והנפרצות.

וא"כ במקום שהמנהג הקהלה והעדה
שאינן לובשות פאה נכרית או שרובן
מכסות הפאה בכובע שאין רשאי לשנות
להיות פורץ גדר.

וידענו מעשה שאחת מנכדות של
הגה"ק הערוה"ב ז"ל בא לפני דודה הגה"צ
מצעהלים זצ"ל בהיותו באונגארין ושאלה
אותו חו"ד על שהיא חובשת פאה נכרית,
וענה לה שאין זה מתאים לנכדת ערוה"ב
ללכת כן.

ומי שרוצה להחמיר להוסיף גדרים
וסייגים קדוש יאמר לו כאשר כתב בשו"ת
ח"ס יו"ד סי' קמ"ט דודאי רשאי להחמיר
ע"ע כיון שכן דרכן של פרושים שבישראל